

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 1.

V Celovcu 20. januarja 1876.

Leto VIII.

Dva soneta luni.

1.

Kaj pade v glavo tebi, čuk presneti,
Da poješ luni, — spaka dolgopeta! —
Mar nimaš družega? — presneta dreta! —
Saj pravim, vsi enaki so poeti.

Veleva luni serce mi zapeti,
In akoravno bila stokrat pēta,
Dodam tem pesmam sto, še dva soneta.
Ker moram ji sočutje razodeti.

Ne bom jo prašal, kje je s'noč hodila,
Sercá razkrival ji ne bom čutila,
Ker ona, bral sem — drugim pošepeče.

Oči obračal k njej ne bom proseče
In sercu ne iskal pri njej hladila;
Pri njej iskati mi ni treba sreče.

2.

Kak smiliš se mi v serce luna blede,
Miru ker nimaš, dano ni ti spanje,
Poslušaj da poetov zdihovanje,
Obup, katerim revno serce sneda.

Zaljubljeni pri tebi svēt pozveda,
In v noči svoje pripoveda sanje; —
Poslušat' mačkov moraš zlih ječanje,
In onih, kojim vino drob razjeda.

Te pismonosa 'zbrali so poeti
In mački svojih pesen poslušalko. —
Krepele vzemi! vsem domu posveti!

Gospod postavil te je gospod'valko
Noči — in zval te je kraljico neba. —
Poetov, mačkov pesen ti ni treba. P.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

1. V vinogradu.

Leta 1406 prišle so dežele Krajina, Korotan in Štajer kot dedščina v oblast nadvojvodi Ernestu Avstrijskemu, katerega so zvali zarad njegove nenavadne moči, in ker je vedno nosil oklepje, Železnega.

Mnoge razpertije grenile so mu v začetku vladanje, in ko je slednjič te zapreke poravnal, odpravil se je neutegoma v Palestino, da bi spolnil obljubo, ki jo je storil pri nastopu svoje vlade.

Ernest je bil moč terdne volje, krepkega značaja in zaradi svojega poguma in neznane moči strah vsem sovražnikom, s svojimi podložnimi pa je ravnal milo in skerbil za njih blagor, s čemur si je kmalo pridobil serca vseh. Najšim slovenskim deželam je bilo takrat tem bolj treba takega pogumnega in resnega vladarja, ker so neverni Turci že hudo rojili po Ogerskem ter jih je bilo vsaki čas pričakovati tudi na Štajersko in Kranjsko. —

Bilo je krasno jesensko popoldne. Solnce je ravno zahajalo za gore ter obsevalo čarobno s svojimi zadnjimi žarki vinske gorice krog prijaznega mestica Radgone, spodej po dolini pa se je počasi vila temna Mura med travniki in logi, po kateri je tu pa tam plaval kak majhen čolnič, v katerem je sedel ribič in polagoma vzdigoval mreže iz vode, da bi pobral svoj plen, ki mu ga je naklonila sreča čez dan. — Tiho je bilo po vaseh, le domu vračajoča se živina žvenkljala je in mukala iskaje svojih staj, iz dimnikov pa se je dvigal višnelkasti dim v kolobarih proti oblakom, znamenje, da gospodinje pridno pripravljajo večerjo svoje družini.

Veselejše življenje pa, nego po vaseh, vladalo je danes po vinogradih; kajti pričela se je bila ravno tergatev in vsakdo, ki ni bil ravno neogibno potreben doma, hitel je v gorice, da ne bi zamudil najveselejšega časa v letu ter bi se radoval s svojimi sosedi vred bogatega sadu preljube vinske terte, ki daje tako neprecenljivo kapljico. — Po vseh holmcih se je čulo veselo petje in vriskanje, in celó stari očanci, ki so se vse leto bolj merzlo vedli, oživel so danes, kot bi jih bila predramila kaka nevidna moč, ter bili židane volje z mladino vred prepevaje najlepši pesni na čast sv. Urbanu, patronu vinske terte. Kdo pa bi se danes tudi pusto deržal in klavern bil, ko se spravlja najdražji pridelek domu?

Čisto verh hriba že, poleg gostega bukovega gozda, v katerem se je takrat nahajalo mnogo razne divjačine: medvedov, jelenov, divjih prešičev i. t. d., imel je svoj vinograd Radgonski meščan in ob enem tudi kerčmar, Dobiček. — Ta moč je bil po vsej okolici znan, kot največi stiskalec in skopuh, in nikomur ni posodil vinarja ne, ako se mu ni vse dvojno povernilo. Ker so bile takrat slabe letine, imel je tudi dosti dolžnikov, in te je odiral tako neusmiljeno, da jih je skoraj do nazega slekel. Ni čuda toraj, da so ga ljudje bolj zaničevali, nego spoštovali, in kdor mu ni bil nič dolžan, se tudi nikdar ni prikazal v njegovo hišo.

Danes pa je menda naenkrat prešinila terdoserčnega Dobička nekaka mehkočutnost. Njegov bram je bil odpert do tečaja. Ob stenah so stali prazni sodi, v katere se bo točilo novo vince, samo pri durih stal je še polovnjak napolnjen s starino. Sredi hrama bila je napravljena — samo za danes — velika miza iz neoglajenih desek, naslonjena na štiri v tla zabite kole, in ob vsakej strani dve dolgi klopi. Mnogo kmetov, starih in mladih bilo je tukaj zbranih, ki so se glasno pomenkovali in včasih tudi nekoliko prepirali. Bili so nekateri pomagači pri tergatvi, nekateri pa so prišli iz svojih vinogradov tu sem, da bi katero vganili. Dobiček je pridno točil staro vince v veliko, pisano majolko, katero je podajal zaporedoma pri mizi sedečim gostom.

„Le pijte ga, možje!“ govoril je kerčmar, kateremu se je veselja žarilo lice, „Bog nam ga je dal obilo, ne bode ga tako berž zmanjkalo. Danes je pri meni vse zastonj, in čeravno pravijo meščanje, da sem skopuh in odertnik, se vendar za vse to nič ne zmenim. Jaz že poznam svoje ljudi in tem tudi kaj privoščim. Ni li tako, možje?“

„Dober mož ste, dober mož, oča Dobičkov!“ kriči stari dedec, ki ga je imel že precej pod kapo in je bil menda tudi eden izmed Dobičkovih dolžnikov. „Kdor vas imenuje skopuha, ni vreden, da ga zemlja nosi. Jaz pa sem še vedno o vas lepo govoril.“

„Saj si tudi lahko! Mar ti nisem že mnogo pomagal? V lansko spomlad sem ti posodil dva starja prosá, ko nisi imel kaj v stope dati.“

„Da, da, pa kravo ste mi tudi dali v rejo, molzno kravo, od katere ste bili ravno kar prodali teleta. Dober mož ste; Bog vam daj zdravje in gnado božjo!“ —

Kaj je danes kerčmarja Dobička nagnilo, da tako radodarno ravná in nobenega beliča ne vzeme od pivcev, je nam zmetena zastavica. Naj berž pa se godí to bolj v lastni prid, nego iz gostoljubnosti.

Zopet je priromala nova majolka na mizo.

„Ožbe! Ožbe! pij no, sedaj je prišla versta na te! Ti danes skoraj nič ne piješ in nič nočeš biti vesel. Ko bi bil jaz v tvojej koži, obrnil bi svet narobe samega veselja.“ Te besede, ki jih je govoril drugi kmet v mezelanasti suknji in s starim širokim klobukom na glavi, veljale so mlademu fantu, ki je sedel konec mize ter ni delal toliko hrupa kot njegovi sosedje.

„Saj res, Ožbe, ti si čisto molčeč,“ pravi zopet drugi, „in vendar te čaka Bog vedi kaka čast še na tem svetu. Fant, ti si rojen pod srečno zvezdo, to ti povem. Jaz sem vedno rekel, ko si bil še majhen, da bo iz tebe kaj posebnega kedaj, ker si bil vedno tako prebrisan, in menim, da se res nisem motil.“

„Kaj? boste videli še za cesarja ga bodo izvolili kedaj, in ga bodo!“ kriči zraven Ožbeta sedeči možiček, ko je ravno nekaj dobrih duškov potegnil iz majolke. — Pričujoči se na glas zakrohotajo tem priprostim starčevim besedam ter ploskajo z rokami, ta pa se ne da motiti, temuč mogočno vstane in pravi resnega obraza: „Možjé, smijajte se ali ne smijajte, jaz pa le pravim, kakor sem že star in se vam zdim neumen, da bo Ožbe kedaj še velika glava. Mar se ni še zgodilo, da so kmeta izvolili za kralja ali cesarja? Ne samo cesarji, celo papeži so bili že kmetje. Niste mar slišali našega opata, ko so nam pridigovali, da je bil David ubog pastirček, potlej je pa bil tako mogočen kralj? Zakaj pa bi kacega Štajerca takova sreča ne doletela? Pri Bogu je vse mogoče. Grof Štubenberski je neki velik prijatelj našega vladarja, ta lahko koj spravi Ožbeta v njegovo hišo za hlapca ali pa kacega družega pomagača, kakoršne imajo taki gospodje, in ga tudi bo, boste videli; ko pa se pride v cesarsko hišo, potlej je pa pot na vse kraje odperta, posebno če se človek zna takim gospodom prikupiti.“ —

„Ali povej nam Ožbe vendar, kako pa je res bilo s tisto nemarastjo v gozdu, s tistim merjascem?“ prosi kerčmar mladenča, ko zopet napolni majolko in jo postavi na mizo. „Jaz sem radoveden slišati ta dogodek, ne vem še prav nič natančnega.“

„Saj res, povej nam, vsi smo radovedni!“ silijo drugi gostje.

Mladeneč se je nekoliko branil, ko pa le vidi, da mu ne dadó miru, izpolni jim voljo ter prične: „Saj ni nič posebnega, kar sem storil, in tudi ne zaslužim zarad tega nikakoršnega plačila. V sili je naša dolžnost vsakateremu pomagati. Ker pa že li hočete vedeti, vam bom pa povedal ob kratkem. — Pred včerajšnem smo posekovali v gozdu stare bukali, ki nam jih je odkazal grajski hlapec. Drugi so ostali v dolini, da bi posekana debela razcepili, jaz pa se odpravim gori po derči, da bi še eno drevo poderl. Ker je bilo še precej zgodaj in smo imeli že mnogo dela storjenega, se nam ni ravno mudilo, zato se nekoliko vležem v mah ter počivam. Kar naenkrat zaslišim v daljavi lovski rog in psi so lajali, da je vse prek letelo. Ne dolgo potem pridervi se po robu sém grozno velik divji merjasec, in ni bil še dobre tri lučaje od mene preč, ko mu preterga pot lovec na konji, ki je prijezdil iz germovja nagloma, kot bi bil iz tal izrastel. Od ene strani psi, od druge lovec, jeli so preganjati zver, ki se ni vedela kam djati ter je dolgo sem ter tje divjala. Slednjič popolnom upehana ostane za debelim hrastom in pričakuje sovražnika. Lovec stopi sedaj urno raz konja, popade sulico, nastavi jo ter se bliža počasi zveri. Ta videti bližajočega se sovražnika, plane ljuto kviško ter se zažene proti lovcu, ta pa berž poklekne z desnim kolenom na tla in pričakuje tako zverjad z nastavljeno sulico, da bi se približala in sama nabodla. Pa lovcu je bila sreča neugodna. Merjasec plane od strani nad-nj, in ko mu hoče ta z vso močjo zasadiť orožje v bok, zadene sulica v bližni štor ter se zlomi. Še preden je mogel seči po meč, imela ga je zver že pod seboj. To vse se je tako naglo zgodilo, kot bi trenil. Jaz zapazim grozno nevarnost ptujčevu, in ne pomišljaje dolgo, zgrabim svojo sekiro ter hitim na pomoč. Z vso močjo telebim žival po buči, da cvilé odskoči ter se par korakov stran mrtva na tla zgrudi. Lovec je bil rešen. Pomagam mu na noge, kajti strah ga je bil bolj oslabil, nego mu je zver prizadjala, — ter ga peljem k bližnemu studentu, kjer si izpere kervave praske na obrazu in rokah. Obleko je imel vso raztergano, rane pa po sreči ni imel nikjer posebne. Bil je to zal človek, še mlad, z dolgo brado in velike rasti, veliko večí, nego je naš grajsčak. Ko si raztergano obleko nekoliko poravná, podá mi prijazno roko ter me vpraša, kdo sem in kaj tu delam. Jaz mu vse natanjko povem, da sem v gradu na tlaki in da tukaj derva sekam.“

„Ti si krepek mladeneč,“ pravi mi, „brez tebe bila bi danes meni huda pela. Vzemi za sedaj za plačilo mojo hvalo in to-le malenkost, morda se kmalo zopet vidiva; vedi, jaz sem grof Štubenberski.“ Pri teh besedah stisne mi v roko precej rejeno mošnjico, potem pa zasede konja ter odjezdi; šel je menda po hlapce, da bi spravili mrtvo zver domu. — Jaz nisem imel časa niti se braniti denarja, niti se mu spodobno zahvaliti, tako berž je odšel. Ko

iztresem potem denarje iz mošnje v perišče, pomisli si živa duša! sami zlati so bili, — nič manj jih ni bilo kot petdeset. „Za božji čas!“ mislim si, „kaj pa bom s tolikim bogastvom?“ Vse žive dni še nisem imel toliko denarja v rokah. — Nobenega drevesa nisem tisti dan več posekal. Dejal sem sekira na ramo ter tekel k svojim tovarišem, ki so me vsi začudeno gledali, ko jim pokažem polno mošnjo ter jim povem, kaj se mi je pripetilo. Zvečer je prišel naš grajšček k meni na dvorišče, nasmijal se mi ter me potapljal po rami rekoč, da sem odslej prost vsakršne tlake. Povabil sem koj vse tlačane seboj in šli smo naravnost v Dobičkovo kerčmo, kajti mislil sem si: „Ti morajo tudi danes veseli biti!“ —

„Saj smo pa tudi bili,“ oglesi se na to Dobiček, „prav po volji božji smo ga pili do enajstih.“

„Kam pa si denarje del?“ prša eden kmetov, ki si menda tudi ni mogel misliti, kaj bi kmečki človek mogel početi s takovim bogastvom.

„Shranil sem jih doma pri materi. Pri sebi si ne upam toliko imeti,“ odverne mladeneč, kojega splošno obnašanje je kazalo njegovo blago serce.

„Pa ti jih ne bo stara zapravila?“ ugovarja oni.

„O kaj še. In če bi jih od mene zahtevali, dal bi jim jih iz serca rad, saj so me zestonj redili že od mladih nog.“

„Prav storiš prav, da shraniš,“ priterjuje Dobiček, „z denarjem je treba varčno ravnati. Pozneje ti bo vse prav prišlo, kar si prihraniš.“

Dolgo se je še pletel govor o tej reči, vsakdo je vedel kaj povedati bodi si o grofu Štubenberskem, kako radodaren človek je in da je že mnogim pomagal iz nadloge, ali pa o Ožbetovi časti, ki ga še čaka. Samo berač črni Jurij, ki je sedel v dve gubi skerčen na pragu, tiščal zakerpane mavhe med kolena čakaje na kapljico vina, bil je ves častih in le sam seboj včasih polglasno mermral. —

Berač črni Jurij priklatil se je bil pred nekaj časom v te kraje. Nihče ni vedel od kod je prišel in katerega rodu je, kajti znal je mnogo jezikov, kakor so pravili, in večkrat so ga videli tudi s Cigani občevati, kedar so se priklatili v deželo, in prav dobro se je vjemal z njimi. Kedar je prišel k hiši, ni nikdar molil niti storil križa, še prosil ni darú, temuč molčé čakal pred pragom, da se mu kaj podeli, če pa ni nič dobil, odšel je godernjaje in večkrat celó zmerjaje in preklinjaje. Ljudje so se ga bali, ker so menili, da zna čarati, zatoraj so mu raji dajali ubogaime, da so se ga le odkrižali. —

Mračiti se je že jelo, in tergavci so znosili grozdje v velike kadi k hramu, mati kerčmarica pa, ki je bila tudi v vinogradu potrebna pri tergatvi, morda, da ne bi se kateri delavec grozdja preobjedel, zakurila je velik ogenj ter predstavila v dveh okajenih loncih veliko svinjsko gnjat in dve krači k ognju na gospodarjevo povelje, da bi gostje tudi kaj prigrizniti imeli. Saj je vedel, da se mu vse to obilno poverne, kedar bode kupoval vino od njih, zató jim pa raji nekoliko boljše postreže, da tudi oni ne bodo potem gledali na mero.

Sedaj priteče kacih deset let star fante, Dobičkov sin, v hram. Bil je bosonog in golglav, in hlače so mu visele samo na enej preramnici in dveh

gumbih. „Oče!“ jel je kričati, „tam-le za plotom pa dva moža grozdje kradeta. Videl sem ju skozi germovje, pa sem se ju bal, tako čudna sta. Pojdite no, pa ju zapodite; vse grozdje bosta pojedla.“

Dobiček, ki je bil fanta nalašč poslal na stražo za plot pri grozdu, da bi se kaki sladkosnedež ne dotaknil njegovega grozdja, vzeme berž debelo gorjačo ter hoče iti na omenjeni kraj. „Ne vem, da so ljudje tako požrešni,“ godernjal je, „s koreninami vred bi mi radi terte populili.“

Komaj pride na prag, ko deček zakriči, ki je stal zunaj: „Lejte, oče, ravno tu sem prideta, sedaj bosta pa še tukaj grozdje jedla!“

„Nemarast, se pobereš koj noter! — Kdo ti je ukazal tukaj vpiti?“ zahuduje se kerčmar nad sinom ter ga sune v herbet, da bi se pobral v hram, sam pa ponižno sname kapo z glave in nekako strahoma pričakuje bližajoča se možá.

Grof Ulrih Štubenberški in domači grajščak prideta po vinogradu sem, ter se prijazno bližata kerčmarju, kateremu so se samega strahu kolena tresla, kot bi bil naenkrat dobil merzlenco.

„Le pokrite se le, oče!“ veli grof Ulrih, „prišla sva vas obiskat nekoliko. Kakor se čuje, imate obilno družčine v hramu.“ —

„Smo sami domači sosedje, gospod,“ jeclja Dobiček ter stopa počasi za imenitnima gospodoma v hram še vedno tiščaje kapo pod pazduho, ker si je ni upal dejati na glavo.

„Časo vina nama boste dali; po poti naji je užejalo, pravi domači grajščak, „vi, vem, da imate dobrega.“ —

Pivci v hramu, ki so bili ravno v najboljšem pogovoru, ostermeli so kot bi treščilo med nje, videti naenkrat v svojej družbi tako slavno gospodo. Vsakter je berž potlačil klobuk med kolena ali pa ga zmašil pod mizo, in vsa prejšna radost izginila je naenkrat z njih obrazov. — „Ti bojazen ti, kaj neki ta dva iščeta tukaj?“ šeptal je ta ali uni svojemu sosedu na uho.

Prišleca pozdravita prijazno vse nazoče ter jim velita, naj se le zabavajo dalje, potem pa se tudi ona dva vsedeta med nje.

Ožbe je bil prvi, ki si jima je upal ponuditi napolnjenc majolko. Gospod, kateremu je otel življenje, stal je sedaj pred njim, in to mu je navdihnilo pogum.

„Na tvoje zdravje blagi mladeneč, in na zdravje vse družčine naj velja ta požirek!“ pravi grof Ulrih ter poprime majolko. „Tebi pa, čversti korenjak, naj veljá še posebej, kajti spoznal sem dovolj tvojo jakost in tvoje blago serce, in tudi tukaj-le ta gospod so mi mnogo dobrega naznanili o tebi. Ti si mi z lastno nevarnostjo otel življenje, zatoraj se danes spodobi, da ti to dejanje povrnem. Govoril sem tukaj z vašim gospodom, in oni so pri volji vzeti te v grad za služabnika. Ondi se ti bo dobro godilo in vadal se boš orožja, kar popolnoma pristuje tako krepkemu mladenču, kot si ti. Si li zadovoljen?“

Ožbe ni vedel, kaj bi rekel. Rudečiča ga oblije in nekako v zadregi pravi: „I kaj pa bom v gradu počel, ker nisem vajen onih šeg, ki jih je treba tam znati? Ko bi me hoteli za konjskega hlapca, pri tej reči sem nekoliko vajen.“

„Dobro, dobro,“ nasmeje se grajščak, „tacega ravno potrebujem. Pa ne hlapec, temuč hlapčevski poveljnik boš pri konjih, veš. Ti jim boš samó ukazoval, kako in kaj naj delajo, kedar pa kam pojdem, boš pa vselej z menoj jezdil. To bo za te, ne?“

„To pa, to,“ pravi Ožbe vesel, in radosti ni vedel, kako bi se dovoljno zahvalil svojemu dobrotniku.

„Tedaj jutri koj prideš v grad,“ pravi grajšak, potem pa se odpravita spet obá plemenitaša po istej poti iz vinograda na plano, kjer so ju čakali že sluge s konji. —

Sodaj se je še-le pričela prava veselica v Dobičkovem hramu. „Kaj vam nisem pravil,“ prične oni staréc, „da bo Ožbe še velika glava na svetu? Boste videli, še cesar bo, — papež, ali pa Bog vedi kaj. Mene ne goljufá za kar si bodi.“

„Raca na vodi, to ni majhina reč, drugim ukazovati in z grajščakom jezdariti. Fante, marsikako mastno bedrice boš obral in belo pogačo jedel,“ pravi spet drugi kmet, kateremu se je zdelo dobro kosilo največa sreča na zemlji. „Lej, mi vsi kmetje te bomo morali ubogati, ko pridemo na tlako v grad. Včasih nam boš že kaj pregledal, ne? saj veš, kako jo.“

„Denarja si boš prislužil, denarja, kot toče, boš videl,“ priterjuje tretji.

„Hej stara!“ jame na to priganjati kerčmar svojo zakonsko polovico, „sedaj pa le berž s kračami in gnjatjo na mizo, da bo gostija popolna. Danes se moramo veseliti vsi, ker je Ožbeta doletela tolika sreča.“

Kmaló je pricencala kerčmarica dve veliki skledi mesenine na mizo ter je postavila pred goste. Brez vilic in nožev so tergali kmetje mastne krače in povživali zadovoljno te božje darí, ki jih je danes Dobiček zastonj delil. —

Pozno je že bilo in mesec je zahajal za bukovje, ko so se odpravili sosede spremljevaje Ožbeta proti domu. Vsakteremu pa so se gotovo cedile sline po mastni službi in veliki časti, ki je srečala njihovega tovarša tako nenadoma.

(Dalje prihodnjič.)

Napoleon I. na Ruskem.

(Spisal F. M. O.)

„Od veličastnega do smešnega je le en korak.“

Napoleon I.

V preteklem stoletju je bila na Francoskem velika homatija. Kralji francoski so jako veliko potrošili, davki so rasli kakor gobe v gozdu ob deževju, in kmetje niso mogli zmagovati prevelikih davščin. Bili so pa takrat na Francoskem neki modrijani, ki so gledali prekucniti vse trone in oblasti; zlasti pa papeža niso mogli terpeti. Bili so zagrizeni in zaguljeni sovražniki vsega kerščanskega. Ti neznabogi-modrijani so skušali prosto ljudstvo dobiti na svojo stran, da bi mogli trone prevračevati. In kako to doseči? Delali

so se prijatelje ljudstva, skerbne prijatelje, ki se potezajo za ljudstvo, da bi mu bili davki znižani. Dosegli so žalibog svoj namen, začela se je prekucija, in nadaljevanje prekucije bile so strašanske francoske vojske.

Ljudstvo, podhujskano in zapeljano od teh brezbožnih učenjakov in modrijanov, je tirjalo od svojega kralja Ludovika XVI. znižanje davkov; tirjalo je to hrumno in derzno. To je bil začetek prekucije. Kralj, dobra duša, ni imel poguma, da bi jim zadostil ali jih pa krepko zavernil. Videti ga tako omahljivega in slabotnega, postali so še bolj prederzni ter začeli ž njim prav gerdo ravnati. Ker jim le noče vsega privoliti, kar tirjajo, ga zapró in mu 21. januarja 1793. l. odsekajo glavo.

S kraljem jih je vendar še mnogo vleklo, in ti so vse žile napenjali zoper puntarje. Puntarji pa počenjajo kakor stekli, kakor divja zver. Neusmiljeno obglavijo vsakega, kdor le besedo sproži in zine za nesrečnega kralja. Od mesta do mesta, od vasi do vasi hodijo s kervavim morilnim orožjem; kdor ni ž njimi, tega neusmiljeno končajo. Pred njimi hodi strah in trepet; ž njimi morija, da teče kri v potokih po tergih in ulicah; za njimi pa ostaja podertija in žalost, jok in stok. Zlasti imajo pa duhovni veliko prestatati pred temi grozoviteži, ker posebno ti s kraljem vlečejo. Na te so imeli posebno piko, in kolikor se jih je moglo, odtegnilo se jih je s tem, da so iz dežele uskočili in pobegnili.

Tako so počenjali puntarji.

Vladarjem evropejskim pa ni bilo po všeči divje početje puntarsko; zato pošljejo nekteri svoje vojake na Francosko, da bi ugnali kervoločne grozoviteže ter tako mir in red napravili v deželi. Pa prekucuhi so srečni. Avstrijske, pruske in laške vojake, ki so prišli mir delat, kar z lahkoma otolčejo in premagajo. Imeli so izvedene generale in vojskovodje. Sosebno je prekosil general Napoleon Bonaparte vse druge v izvedenosti in spretnosti. Kjer je on zapovedoval, tam je bila gotovo zmaga. Z lahkoma je premagal kerdela Rusov, Nemcev in Lahov. Francozi so ga zato zelo častili in slavili, in drugi narodi so se ga toliko bolj bali. Ko Napoleon vidi, da se mu vse uklanja, polasti se krone francoskega kraljestva in tako postane cesar Francozov 1804. l.

Napoleon je le v boju iskal časti in slave. Tako je po mnogih vojskah vzel našemu cesarju Francu velik kos dežele (na Kranjskem se še dobi kak star možak, ki vé to ali ono povedati iz tistih časov, ko so bili Francozi v deželi); — Špansko je premagal in podjarmil; — pruskemu kralju je odkerhnil velik kos dežele, in mnogo nemških knezov je pognal križem svet; — laško deželo je upognil pod svojo oblast in delal ž njo po svoji termoglavosti.

Vse to je že imel, pa mu še ni bilo dosti. Še papeževe dežele je hotel pograbit in potem čez papeža gospodovati; Angleže in Ruse je tudi hotel še uničiti, da bi mogel sam gospodovati čez Evropo. Govoril je: „V Evropi mora biti le en gospod, kakor je en Bog!“ — Pač ošabne besede!

Angleži so mu vedno preglavico delali, kjer je bilo kaj početi zoper njega, povsod so bili prvi zraven. Imeli so silno brodovje, ki je pri vsaki priliki otolklo francoske mornarje. Te je skušal uničiti s tem, da je vsilil

tako postavo, ki je glodala na mozgu angleške moči; z orožjem jim kratkoma ni mogel do živega.

Papež Pij VIII. mu niso hoteli ne mogli v vsem priterditi, kar je tirjal od njih. Zato jim on v svoji ošabnosti vzeme vso deželo. Papež so ga izobčili zategavoljo; obložili so ga s cerkveno kletvijo; bil je pahnen iz naročja katoliške cerkve. Napoleon se pa za tako izobčenje ne zmeni veliko, papeža da odvesti v pregnanstvo na Francosko, in reče: „Ta papeževa kletev ne more mojim vojakom orožja izviti iz rok!“ — češ, kaj to meni mar, dokler imam vojake oborožene, ki po mojem povelju storé vse, kar se mi zljubi. Pa le prekmalo se je prepričal o nasprotnem, z lastnimi očmi je žalosten gledal, kako njegovim vojakom orožje iz rok izvija — mraz in lakota.

Rusi so bili Napoleonu še na potu; premogočni so mu. Sklenil je, tudi te ponižati. Začetka se jim hlini in dela prijatelja, ko pa čuti, da je dosti močan premagati in otepsti jih, razterga ž njimi prijateljstvo, ktero je tako le navidezno bilo. In za to se mu je kmalo ponudila priložnost. S prestola namreč pahne oldenburškega vojvoda, ki je bil v žlahti z ruskim carjem. In še z drugimi početji je žalil ruskega carja.

Aleksander, car ruski, je bil sicer miroljuben vladar, vendar ni hotel prenašati samopašnega in samopridnega obnašanja Napoleonovega. Začne mu tudi on kljubovati s tem, da razglasí ukaz ali postavo colne tarife, ki je bila namerjena proti Francozom.

Ruski car dobro vé, kaj je s tem storil: da je dal znamenje za vojsko. In Napoleon tudi vé, kaj Aleksandrovo početje pomeni. —

Pripravljata se oba na vojsko.

Napoleon na vse kriplje nabira vojake, zakaj bojni ples ima začeti z Rusi, pred kterimi je vedno imel nekako čuden strah. Sežene jih pa tudi skup čez pol milijona, ali 600 tisoč mož. Temu ni se čuditi; saj jih je nabiral po polovici Evrope, ki se je tresla pred njegovim mečem. — Ta velikanska kerdela so, kakor si lahko mislimo, prava mešanica vseh narodov. Tu se razlega krik Francozov; — tam od solnce ogoreli Lah v otožno pesem zлива žalostno osodo svoje lepe domovine, ki stoka pod težkimi nogami Francoskih silovitežev; — tam koraka Španec ves zamišljen v nesreče španske dežele, kterih je kriva časti- in deželelakomnost Napoleonova; — in ondukaj zopet ves pobit stopa Nemec. Pa tudi slovanski glas se čuje med temi neštevilnimi četami; zlasti Poljakov je bilo dosti vmes, pa tudi Slovenci so bili. Naš cesar Franc je namreč Napoleonu moral na pomoč poslati ob tej priliki 30 tisoč mož, pruski kralj pa 20 tisoč; lahko se tedaj mislimo, da je moralo mnogo Slovanov zraven biti.

Te neštevilne čete se pomikajo in vlečejo čez Nemško in Poljsko proti Ruskemu. Podoba je, kakor da se imajo razni narodi preseliti na nepregledne ruske planjave; ali da se ima zaplaviti ruska dežela s povodnjo Napoleonovih kerdel.

Med tem pa tudi ruski car Aleksander ni deržal križem rok; dobro védoč, da mora vso svojo bojno moč nasproti postaviti Napoleonu. Nabral je pol

manjše število vojakov, kakor njegov nasprotnik; — le kakih 250 tisoč mož. Vendar zaupa v svoje vojake, razpostavi jih na zahodnji meji svojega cesarstva. Razdeli jih pa v več kerdel. Sam z jedrom svoje armade ostane v mestu Vilni.

Napoleon prispe s svojimi četami na zahodnje Rusko meseca junija. Tudi on razdeli svoje vojščake v več delov, da bi tako mogel na vseh krajéh Ruse premagati. Sam z večino svojih vojakov misli pa udariti na Vilno, ter tu jedro ruske armade ugonobiti. A Rusi so dobro vedeli, da še ni čas sprijeti se s Francozi, ker bilo jih je preveč; zato se umaknejo proti sredini svoje države.

Napoleon pride 28. junija v zapuščeno Vilno. Sovražnika ne najde, pokaže se pa pomanjkanje živeža za vojake, med katerimi se zategadel že velike nerodnosti godé. Strah pred to vojsko mu čezdalje bolj raste; prebije tu tri tedne; nemir ga žene za Rusi.

Rusi se vedno le umičejo proti sredini svoje dežele, proti Moskvi. Nameravajo s tem sovražnika zvbati v sredo svoje dežele, kjer ga mislijo uničiti s pomočjo lakote. Naposled se vendar ruska vojska, ktere je zapovedoval Barclay de Tolly, ustavi v mestu Vitepskem. Napoleon pridere za njo, a ta zapusti mesto in se napoti v Smolensk, kamor je imel priti Vagrati (ruski vojvoda). Napoleon gre tudi v Smolensk. Nadja se, da se bo tam mogel spoprijeti s sovražnikom. In ni se zmotil. Hud boj se vname. Na obeh stranéh se kaj junaško bijejo. Francozi dobé mesto v svoje roke; sovražnik mu ga pa zažgé in se mu izgubi izpred oči.

Napoleon se v Smolensku posvetuje s svojimi vojskovodji: kaj da je sedaj storiti? Vsi mu rekó, da bi se vernili. Le Napoleon je proti vernitvi. Neka skrivna moč ga žene naprej, gredó tedaj naprej.

Rusko ljudstvo nezaupno gleda postopanje svojih vojskovodjev, ki se zmirom umičejo in izogibljejo vsakemu resnemu boju; ki so krivi, da je Smolensk pogoril. Tirjajo, da se odstavi Barclay kot „pokončevalec svetega mesta Smolenska,“ in naj se vodstvo vseh vojakov izroči takemu, ki ne bo puščal sovražnika predirati v serce ruskih dežel. Zgodi se. Odstavljen je in na njegovo mesto pride 70 letni Kutuzov, Rus stare korenine, priljubljen svojim rojakom; ravno je prišel iz vojske s Turki.

Ruski kmetje zapuščajo svoja poslopja in stanja, zažigajo jih, da ne bi imeli sovražniki kje prenočišča, da ne bi našli živeža; in se pridružujejo Kutuzovim vojakom. — Kamor pridejo Francozi, najdejo vse zapuščeno in požgano; nikjer stanovanja in živeža! Kako se tedaj razveselé, ko pridejo pred Borodin, zakaj tu imajo zaželjeno priliko vdariti se s sovražnikom, premagati ga; po dobljeni zmagi pa lahko dobijo vsega potrebnega.

Kutuzov namreč se je tudi umikal nekaj časa, ker je vedel, da s tem najbolj pokončuje sovražnika; vendar moral je po godu in všeči ravnati Rusom: ustavil se je pri Borodinu ob reki Moskvi, da bi se spustil v boj, ki so ga Rusi želeli, in po katerem so Francozi hrepeneli.

(Konec prilognjč.)

Kamniška modrost.

(Po ljudskej pravljici.)

V Ljubljani so nekaj si glave belili,
Kakó Kamničane bi osramotili,
Ki vedno slovijo kot verli ljudjé,
Kot dobri meščani in modre glavé.

A kaj so Ljubljančani vendar sklenili,
Da vse Kamničane bi osramotili:
Sklenili poslati so lonec ubit'
Tja v Kamnik meščanom mu kerpo prišit'.

In to-le storili so tudi resnično,
In loncu pridéli so pismo odlično:
„Meščani! tu damo vam lonec ubit'
S poveljem visocim, mu kerpo prišit'.“

Ko v Kamniku lonec in pismo odlično
Prejeli so, jamejo precej resnično
Premišljati, kak bi storili le-tó,
Da Kamnik Ljubljani v zasmeh več ne bó.

In dolgo so modre si glave belili,
Kako bi to delo vendar doveršili,
Če tudi slovijo kot verli ljudjé,
Kot dobri meščani in modre glavé.

Po dolgem premisleku trešči jim v glavo,
Kaj bilo po mislih njihovih bi právo:
Sklenili poslati so lonec ubit'
Ljubljančanom modrim ga obernít.

In zraven spisali so pismo odlično,
Kot kronika Kamniška térdi resnično:
„Če hčéte, da lonec zacelimo ubit',
Narobe ga morete prej obernít.

„Če zvunaj bi lonec mi ta zakerpali,
Še gerje, ko zdanje bi lice mu dali;
Če pa preobernen poslal se nam bo,
Ga mi zakerpali tud' bomo lepó.“

Ko zopet v Ljubljani so lonec dobili,
So mislili dolgo, kak to bi storili;
A ker je pa to nemogoče storit',
Ostal jim v sramoto je lonec ubit'.

J. C—le.

Čemu se kihajočemu nazdravlja.

(F. Rup.)

Gotovo je že vsak izmed nas zaklical: „Bog pomagaj, na zdravje!“ kedar je kdo kihnil. To je neka prav stara navada, ki se ohranjuje od roda do roda. Kako pa se je začela in čemu ta navada?

Ko je živel papež Gregor Veliki, kateri je vladal katoliško cerkev od leta 590 do 604, je nastala po Italiji huda kuga. Kogar se je lotila, ta je začel kihati in kmalu je zamerl. Zato so ljudje klicali „Bog pomagaj,“ kedar je kdo kihnil, ker tak je bil zgubljen. To je keršanski pomen te navade, ki še zdaj velja. A navada kihajočemu odzdravljati je dosti starša, že pred Kristom je bila med pagani znana.

Kihati je bilo v starem času nekaj častitljivega. Po kihanji so nekaj celó prerokovali, vzlasti kedar se je ponavljalo zaporedoma; imenovali so tako prerokovanje „augurium“. Gerski pisatelj in vojskovodja Ksenofont, rojen leta 445 pred Kristom, je spoznal v tem dobro znamenje, da je med posvetovanjem kihnil eden njegovih vojvodov: tudi vojaki so šteli to za srečno znamenje, ko so šli pomagat mlajšemu Ciru v Azijo.

Homer pravi v 18. spevu Odiseje sledečo prigodbo, ki se je bajé godila kakih 1000 let pred Kristom, in kaže ravno to mnenje. Nekega dne je začel mladi Telemak tako močno kihati, da je vsa hiša se tresla. To je mater Penelopo jako oveselilo, zato pokliče zvestega pastirja Evmeja in mu reče: „Ali si slišal, starec, kako dobro se počuti moj ljubi sin, in kako znamenje sreče nam bogovi dajejo? Jupiter je govoril po tem kihanji mojega Telemaka in mi je naznanil, da bom vsaj enkrat rešena teh sitnih snubačev, kateri me s svojimi sitnostmi stiskajo, in katerih lakomnost naše vole, koze in praseta požré. Zatorej mi hodi nekaj v misel, dragi moj! Pojdi pred vrata naše palače, kjer nekaj dni sem opazujem tebi znanega prosjaka. Nesi mu le-ta oblačila, katerih menda prav močno potrebuje, in obljubi mu še veliko več, ako zna dostojno odgovarjati na vprašanja, ktera mu jaz stavljati hočem.“ — Zastopna kneginja je iz kihanja svojega sina sklepal, da raztergani prosjak ni nikdo drugi, kot njen zaželjeni mož Odisej, itaški kralj, ki se po mnogoterih nezgodah vrača iz trojanske vojske domu. In tako je bilo. Prišel je čez deset let spet domu, pomoril je nesramne snubače svoje žene, in veselo je živel z njo in svojim pogumnim sinom še mnogo let.

Iz neke verste 2. poglavja 28. bukev Plinijev se razvidi, da je tudi pri Rimeih bila navada, tistemu nazdravljati, kateri je kihnil. Kedar je cesar Tiberij na svojih sprehodih kihnil, klicalo mu je ljudstvo: Živijo cesar! — Nekega dne je sloveči govornik Ciceron v očitnem zboru močno kihnil; na to so vstali vsi odborniki, senatorji in plebejci „eum salvere iubentes,“ to se pravi, in klicali so mu na zdravje.

O začetku tega nazdravljanja so Rimljani to-le basnovali. Prometej, sin titana Japeta, je izobrazil iz ila neko umetno podobo. Da jo oživi, vkradel je iz neba ogenj, ki ga je Jupiter zemlji odvzel. V neki močno ogreti sobani je svojo podobo sušil, a prevelike vročine je kip se spokal, vzlasti nos je bil močno poškodovan. Da si pomore, dostavi Prometej novega ila za nos, in pomoli zarečo špiljo v nosnice, da ta novi del osuši. Vendar nebeški ogenj je bil že vso podobo prešinil in oživil, zato je tako močno zakihnila, da so njeni zobje, ki še niso bili dosti uterjeni, vsi Prometeju odskočili v obličje. Prestrašen in boječ se, da se mu vso delo ne ukonča, zavpije Prometej: „Tibi Jupiter adsit!“ In od takrat, pravi rimsko basnoslovje, se reka ljudem, kateri kihajo: „Jupiter tebi pomaga!“

Gotovo je to, da je povsod še zdaj navada, kihajočim nazdravljati. Da si pravega začetka te navade ne vemo, vendar je znano, da je ta šega iz paganskih časov se ohranila. Zdaj pa ima pomen prijaznosti in dvorljivosti, kedar kihajočemu rečemo: „Na zdravje, Bog ti pomaga!“

Kraljevič Marko in vila Ravijolja.

(Prosto spisal Merovčev Prostoplav.)

Po planini Miroč jezditja dva slavna junaka svoja iskra konjiča; sta pa to kraljevič Marko in prijatelj njegov, Miloš Obilič. — Marka obhaja dremota;

da ne bi zaspal, prosi svojega pobratima, izverstnega pevca, naj mu zapoje kaj lepega. A Miloš se brani spolniti prijatelju želje, kajti vila Ravijolja mu je bila nekdaj jezdečemu po teh krajih zapretila, da ga ustrelji, če ga še kedaj čuje tu popevati. Marko pa pravi: „Brez skerbi poj, pobratime moj; dok mi je živ šarec, in jaz znam sukati pèrni buzdovan, ni se ti bati nikogar!“ Obilič se da pregovoriti, pa jame popevati. Poje o caru Lazarji, o Dušanu, o hrabrih vitezi, o slavnih možeh, ki so stavili cerkve in samostane, lepšali mesta, davili vruga i pestili zločinca. Marko med tem zaspi.

Vila začuva Obiliča, jame mu odpevati. Vide, da jo prekosi, popade dve puščici, ter s prvo presterli Obiliču carsko gerlo, a z drugo junaško serce. Potem pobegne.

Marko se vzbudi, ko začuje smertni stok svojega pobratima. Oberne se k svojemu šarcu, rekoč: „Zdaj-le pokaži, da si berzih nog! — Da mi dotečeš vilo, srebal bodeš rebuljo iz zlatega vedra, zobal pšenico iz srebrnih jasli, oblačil te bođem v svilo in zlato. — Ako pa je ne dotečeš, gorje ti! Bolje, da nisi rojen! Iztaknem ti oči, polomim rebra, ter posečem ti noge, da se bodeš klatil po Miročki planini, dokler te ne požró krokarji in vrani!“

Veselo zarezgeče šarec, ter jo vdere za vilo. — Že jo doide in skoro jo vjame Marko. A vila spusti se v gore; Marko s šarcem pa vedno za njo. Zopet sta že skoru skupaj, a urno kot strela se požene vila v oblake. To zagledavši popade Marko svoj zlati pèrni buzdovan, ter ga zažene za njo. Zadene jo med pleči, da se takoj omotena zverne na zemljo. Marko pa poklekne nanjo, ter jo mlati in nabija, da je strah. Komaj še diha uboga vila, a Marko nič ne odjenja. — Prosi ga, naj jo izpusti; hoče za to iti iskat zelišč, da zaceli Obiliču rani. Na to jo izpusti Marko. — Kmalu dospeje Ravijolja k umirajočemu Obiliču, ter ga ozdravi z zelišči. Obljubiti mora še, da nikedar več ne ustrelji kacega pevca. — Potem odjezdita dalje pobratima.

Družba sv. Mohora.

Leta 1867 je začela družba izdavati obširno knjigo: „Življenje svetnikov in svetnic Božjih.“ Leta 1874 je bila knjiga končana ter obsega v 9 snopičev razdeljena štiri dele. Ob koncu cele knjige nahaja se sicer imenik svetnikov po abecednem redu, pa ker je poslednji snopič po proračunu odmerjeno število tiskanih pol že presegal, odboru nikakor ni bilo več mogoče, dodati še eno polo, katera bi obsegala tudi kazalo tistih nauk, premišljevanj in resnic, ki so životopisu vsakega svetnika ali svetnice dodani. Kdor se pa s knjigami le količkaj peča, ve iz lastne skušnje, koliko nam ustrezajo priročni popolni imeniki ali dobra kazala, da nam porabo knjige in učenje zelo polajšajo in mnogo časa prihranijo. Skorej ne bo družine po Slovenskem, da ne bi imela teh priljubljenih bukev vsaj po enem iztisu; gotovo pa ni ga duhovna, da ne bi imel: „Življenje svetnikov“ v svoji knjižnici in prav pogo-

stoma v rokah. Marsikteri životopis je z dotičnim naukom in premišljevanjem izverstna jedernata pridiga ali popolnoma izpeljan kerščanski nauk; razun pripravnega in izbranega gradiva za pridige in kerščanski nauk hrani „Življenje svetnikov“ še drug dragocen zaklad, ki se da porabiti na mnogotere strani. A jih toliko zaklada prijeti, vzdigniti in porabiti ne ve in ne more, ker knjigi manjka ročno tvarno kazalo. Ker po takem kazalu toliko družbinih udov poprašuje, bila je odboru skerb, da se je pograšek pri imenovanju knjigi sedaj popravil in da se tako občneji želji ustreči zamore. Zaželjeno tvarno kazalo k: „Življenju svetnikov“ je ravno kar v natisu in se bo dobivalo pri družbi sv. Mohora v Celovcu. Iztis veljal bo po odbitih poštnih stroških 10 kr.

Po rokopisu g. dekana Ferčnika sestavljeno kazalo obsega dvojno versto.

V prvo so postavljeni svetniki in svetnice celega leta po abecednem redu s pristavkom poglavitnih resnic iz životopisa posnetih ali premišljevanih; v drugo pa so vverstene resnice in nauki v abecednem redu, kolikor mogoče v obliki katekizma.

Če se tedaj kdo odloči za katerikoli predmet in bi rad o tej stvari kaj bral, naj pogleda v kazalo in poišče dotično stran. Tu najde razlago, premišljevanje, ob enem pa tudi izgled. Odbor prosi in vabi tedaj zlasti gospode duhovne, naj si tako uravnanega kazala naročijo. Da se pa naročnikom in družbi poština prihrani, bilo bi najpripraviše, ako bi gospodje poverjeniki v vpisovalnih družbinah polah kratko dostavili, koliko udov si naroči tudi kazalo; naročnina se lahko z družbinimi denarji ob enem blagajniku odposlje. Kazalo bi se v naročenih iztisih razpošiljalo z družbinimi knjigami vred. Gospodje duhovniki, kateri bi kazalo rajši tako dobivali, naj naročnino po svojem gospodu dekanu ali poverjeniku družbi sv. Mohora pošljejo, kateremu bodejo naročeni iztisi brez odloga odposlani.

Jezikoslovstvo.

(Spisuje Dav. Terstenjak.)

Majtavina, Schwindel, pravilno metovina, motovina starosl. māt, circum agere.

Malink, pravilno malnik, iz mal, črn.

Marsiti, dalmatinizem, bolje mrsiti.

Mavec, pravil. malec, iz korenike mal, contrerrere.

Mauha prav. malga, iz korenike malg, streifen.

Mavta je it. malta.

Mertek je nemšk. Merktag.

Mesama, dazwischen, je čehizem, mezi = medj — mej.

Mev, Staubmehl, pravilno: mel.

Mevtra je latit. mulctra, nemšk. Multer.

Milica pravilno: mulica.

Miris iz Vuka je arabsk.

Mlenec menda bolje mlinec.

Mljava, Stange, unde?

Monga, Schwengel, karantanizem, bolje manga, pravilniše: manda.

Moreti, können, nepravilna novinka, bolje moči = starosl. mošti.

Movža, pravilno: molža.

Mostovž je dialekt. mostouš, in to iz mostoviše = mostovišče, pavementum. Korotanci in Gorenski Kranjci končnici: ov — iše izgovarjajo kot ouš pogoltniši vokal na konci. Tudi v celjski okolici na Štajerskem sliši lahko to skaženje, kjer imena Mrzlidolšek, Pristavšek, Ipavšek, Zabukovšek izgovarjajo: Marzidšek, Prišček, Ipšek, Zabukšek, dasiravno kraji rekajo: Mrzli dol, Pristava, Ipava, Zabukovje. Pisati torej imamo mostoviše ali bolje še: mostovišče.

Moštovati, rächen, pravilno mestovati.

Mraš, dunkler Zeug, menda bolje: mavraš, iz mavri, dunkel.

Najmar, Maurer, unde? menda izvirno magnar, in nastopila je zména glasnikov *m* in *n*, kakor v besedi namastir za manastir. Mag v slovanskih narečjih obznačuje hram, hišo, *g* je prestopil v *j*; toda mag-no, in iz magno — magnar, in iz te skaženo najmar.

Nanga je nemški Neige.

Napost, pravilno: napast, staroslov. tentatio, calamitas.

Narast, Begattung, zopet po izmeni glasnikov *n* za *m*, pravilno mrst, korenika mrs, irrigare.

Narka, Haft, pravilno norka, ein kleines Loch, zato pomen: Arrest, primeri nemško: ins Loch kommen.

Nečka, pravilno: ničke (plur.) thema: nik, nie, neigen.

Neguda, pravilno negoda.

Noj, pravilno nog.

Nučat, Abkömmling, pravilno: vnučad, iz vnuk.

Obitališče, bolje ob-vit-al-išče, iz them. vit, staroslov. ritaja, einkehren, lit. vėta, Ort, tako tudi obviknoti mesto: obiknoti.

Očetnjava, zoper vse gram. postave skovana novinka slov. pesnikov.

Odrešenik je = odrešeneec, Erlösling; Erlöser je odrešenik.

Ojster, ojstrica so dialekt. oblike pravilno oster etc.

Olita, Gedärmen, unde?

Omil, Irrthum, ne slov. temoč česko.

Omoh, karantaniz. bolje omah.

Ožurnik je italj. usuraio.

Pagadur, ital. pagadore, iz pagare.

Pazar je turšk.

Paglja, Schiffspech, je italj. pegola iz pege in to iz pise.

Perole, früher, sliši se govoriti: prle, in to skaženo iz prvlje.

Pesek, Federkiel, pravilno pisek, Schreibkiel.

Peškur, pravilno piškur.

Pirh je karantanizem, pravilno: prg, korenika prg, pražiti, ruski s prosthezo: pirog, tako tudi prganica ne pa priganica.

Plavž, pravilno: plavež iz plaviti, schmelzen.

Poltrak bolje polotorak iz pol in vtori, utori.

Porke je brž ko ne iz nemšk. Empor —

Posatulja, pravilno: bosotulja, iz bos.

Potica, govori se povtica, skaženo iz povitica.

Požuda imamo Slovenci pisati požolda, korenik. žld, požuda, pišejo Srbi in Hrvati.

Preluka imamo pisati prelôka, tako tudi lôka mesto, luka, Hafen.

Prironeč, krivo, ljudstvo govori prironč, to je pri roncč, bei der — zur Hand. Korotanščina šče ima več besedi, v katerih staroslov. **а** in **я** izgovarja kot **an** — **en** — **on**.
(Dalje prihodnjič.)

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Ploner Andrej, fajmošter v Zaberdeih, je dobil faro Baldrams Dorf. Čast. g. Trevn Anton, fajmošter v Mižicah, je stopil proste volje v pokoj.

Vabilo na naročbo.

„Besednik“ bode izhajal tudi letos. Prosi pa, da mu ostanejo vsi stari naročniki zvesti in da bi se oglasilo tudi mnogo novih. Donašal bode: Pesni, povesti, novele, humoreske, podučne spise iz zgodovine, naravoslovja, zemljepisja, zdravilstva itd. Posebno se bode oziral na družbo sv. Mohora ter svojim bralcem naznanjal odborove obravnave in sklepe, zato se še posebno priporoča čč. gg. poverjenikom te družbe. Pisateljem se serčno zahvaljuje za obilno podporo in prosi, da bi ga še dalje podpirati blagovolili.

Izhajal bode 20. vsacega meseca in velja za celo leto 2 gld., za pol leta 1 gold.

Ta list smo poslali vsem dozdašnjim naročnikom in nekterim drugim rodoljubom; druga številka pa se bo poslala samo tistim, ki se bodo naročili.

Častite naročnike pa, ki so pretečeno leto „Besednika“ naročili in prejeli, pa še enkrat lepo prosimo, da nam blagovolé zaostalo naročnino poslali.

V Celovcu 20. januarja 1876.

Vredništvo „Besednika“.

Listnica.

Besednikova: Č. g. J. S. v N. Prav ljubo! Besednikovih tečajev od l. 1871, 1872, 1873 in 1874 je nekaj iztisov na prodaj in sicer tečaj za 1 gld. 50 kr. Tečaj 1875 je pa popolnoma pošel.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: J. Golé. — Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.